

MaNie 150 edities jong

Wat ooit begon als een eenvoudig contactblad voor de leden van IVN Maas en Niers, is uitgegroeid tot een glossy tijdschrift.

Vleesetende plant

De zonnedauw veroverd en verorbert insecten. Hoe doet het plantje dat? Marian Vink heeft zich in die vraag verdiept en legt het je uit.

Een Magische Maas en Niersplek

Myriam van Breevoort beschrijft waarom het Vertelbos langs het pad door het voormalige NATO-terrein voor haar een magische plek is.

IVN Maas en Niers is zichtbaar

Onze afdeling gaf acte de presence bij diverse natuuractiviteiten in het werkgebied. In deze editie tref je daarvan de verslagen.

IVN natuureducatie is een landelijke organisatie, opgericht in 1960. De vereniging heeft 161 afdelingen met circa 6000 IVN-vrijwilligers die zich inzetten voor natuur, milieu en duurzaamheid.

IVN MAAS EN NIEERS

Onze afdeling heeft als werkgebied de gemeenten Genneep, Bergen en Mook en Middelaar. We hebben ruim 300 leden, waarvan 55 jeugdleden. Ons doel is om jong en oud te laten ervaren hoe mooi en waardevol natuur is. Onze actieve leden / vrijwilligers organiseren onder andere natuurexcursies, jeugdactiviteiten, cursussen en nog veel meer.

Word lid en doe mee!

Bijvoorbeeld met de nieuwe uilenwerkgroep. Of samen aan de slag in het groen met de werkgroep Landschapsbeheer. Zie al onze werkgroepen op deze pagina. Er zit vast wel een activiteit tussen die bij jou past en waarmee jij je kunt inzetten voor onze mooie natuur.

Heb je interesse? Of wil je meer informatie? Stuur dan een kort mailtje naar de werkgroep met je voorkeur. Zie voor meer informatie onze website www.ivn.nl/afdeling/maas-en-niers of scan de QR-code:

Hoe kun je lid worden of opzeggen?

Nieuw lid of donateur | IVN
<https://www.ivn.nl/afdeling/maas-en-niers/lidmaatschap/>

Wat kost het om lid te worden?

Jeugdleden € 7,50 per jaar en volwassen lid € 25,-
meer info: zie website.

Wat biedt het lidmaatschap je?

Nieuwsbrieven, clubblad MaNie, natuurwandelingen, cursussen, lezingen en deelname aan werkgroepen.

COLOFON

Redactieteam MaNie

Marcel Aaldering, Myriam van Breevoort, Saskia Egmond, René Elich, Miriam Pietz, Germa Vloet, Jan Wolters

E-mailadres redactie: Rene Elich, p/a redactie.manie@ivn-maasenniers.nl

Grafische vormgeving: Andries Knevel

Foto titelblad: Myriam van Breevoort (Groentjes op Nationale Natuurwerkdag 2023)

Foto achterblad: René Elich

Druk: Druckerei Heiming | Kleve, Deutschland

Papier:

Bezoekadres IVN Maas en Niers: Kampweg 10, 6591 XV Genneep (bij de algemene begraafplaats).

Bankrekening: IBAN NL69 RABO 0140663460

KuK-nummer: 40166209

© Copyright IVN Maas en Niers

Niets uit deze uitgave mag zonder voorafgaande toestemming voor andere doeleinden gebruikt worden.

Werkgroepen

Bibliotheek:

(niet actief) - info@ivn-maasenniers.nl

Cursussen:

Marcel Aaldering (vacature) - educatie@ivn-maasenniers.nl

Excursies en wandelingen:

Jan Wolters (vacature) - activiteiten@ivn-maasenniers.nl

Fotografie:

Marian Vink - (e-mailadres in aanvraag)

Insecten en vlinders:

Peter Megens - insecten@ivn-maasenniers.nl

Jeugd, de Groentjes:

Myriam van Breevoort - groentjes@ivn-maasenniers.nl

Landschapsbeheer:

John Toonen - landschapsbeheer@ivn-maasenniers.nl

Ledenadministratie:

Jeroen Jorna - ledenadmi@ivn-maasenniers.nl

Natuur en Milieu:

Jan Wolters - voorzitter@ivn-maasenniers.nl

Nieuwsbrief:

Germa Vloet - nieuwsbrief@ivn-maasenniers.nl

Paddenstoelen

Elma Burg - (e-mailadres in aanvraag)

Planten:

Hennie Dimmers - planten@ivn-maasenniers.nl

Roofvogels en uilen:

Dirk Kerkhoff - ruwg@ivn-maasenniers.nl

Vogels:

John Toonen - vogels@ivn-maasenniers.nl

Website:

Saskia Egmond - website@ivn-maasenniers.nl

René Elich - agenda@ivn-maasenniers.nl

Bestuur

Voorzitter (waarnemend): Jan Wolters

voorzitter@ivn-maasenniers.nl

Secretaris: Marcel Aaldering

secretaris@ivn-maasenniers.nl en info@ivn-maasenniers.nl

Penningmeester: Xander van Hartingsveldt

penningmeester@ivn-maasenniers.nl

Overige bestuursleden:

Peter Thönnissen: bestuur1@ivn-maasenniers.nl

Hennie Dimmers: bestuur3@ivn-maasenniers.nl

Marian Vink: e-mailadres in aanvraag

Vertrouwenspersonen

Arnold Jansen: vp-mannen@ivn-maasenniers.nl

Voorwoord

Beste leden,

Het is weer tijd voor de herfst/wintereditie van ons clubblad, waarin we jullie op de hoogte brengen van de laatste ontwikkelingen. In deze editie vind je onder andere een interview met een oud en een nieuw lid. Voorts een verslag van onze bedankavond voor alle organisatoren en helpers van het festival 'De Geheime Tuin' en een nieuw fantastisch leuk rubriekje: *Mijn magische Maas en Niers plek*.

Veel plezier met het lezen van ons clubblad, de 150ste editie alweer. Ik hoop dat jullie geïnspireerd raken om nog meer te leren over de natuur om ons heen en wens iedereen alvast een fijne winter toe. Graag zien we jullie bij onze volgende activiteiten.

Namens het bestuur,
Jan Wolters, (waarnemend) voorzitter

FOTO: MARIAN VINK

IVN MAAS EN NIRS
WENST JE VROLIJKE EN SFEERVOLLE
FEESTDAGEN EN EEN 'GROEN' EN GEZOND
2024

Inhoud

2	IVN-info, bestuur en werkgroepen
3	Voorwoord
4	Mijn magische Maas- en Niersplek
5	Uilenman op Agrifestijn
6	Vleesetende plant: Zonnedaauw
7	- 1000 hits voor Bomen- en volksgebruikenroute - Rabo ClubSupport
8	- Raadplaatje - Wie Sjoëën ós Limburg is
9	Fotoveldgids amfibieën
10	Oliebollen met oud en nieuw
12	De MaNie 150 edities jong
13	Werkgroep fotografie
14	Groentjes: - Programma 1e helft 2024 - Jaaroverzicht 2023
16	Nationale Natuurwerkdag
17	Maatschappelijke stagedag Elzendaalcollege
18	'Oud en nieuw' vertellen
19	IVN-activiteit met vrijwilligers Zonnebloem
20	Van de bestuurstafel
21	Bedankfeest
22	Fotohut Maasduinen
23	- Markt van Morgen - Hoornaar gespot
24	Ecotop Maasduinen
25	- Excursie naar Zelderse Driessen - Oud en Nieuw
26	- Aankondiging Natuurbelevingscursus - Kolibrievlinder
27	- Agenda IVN - Oplossing raadplaatje

MIJN MAGISCHE MAAS- EN NIERSPLEK

HET VERTELBOOS

TEKST EN FOTO'S: MYRIAM VAN BREEVOORT

Voor mij is die magische plek: HET VERTELBOOS LANGS HET NATUURBELEVINGSPAD op het oude NATO-kamp. Dat pad is zo'n 10 jaar geleden ontstaan in de hoofden van de IVN'ers en de boswachters van toen.

De bunkers waren afgebroken en over het opengestelde terrein werd een fietspad aangelegd. Het was een wat saai pad waarlangs veel open plekken lagen, ontstaan door die weggehaalde bunkers. Met zijn allen bedachten en ontwikkelden we het Natuurbelevingspad.

Er kwam een blotevoetenpad, met een loerputje, langs en door een oude blusvijver. Verder nog een slingerslang-evenwichts boomstam, een windorgel, een huttenbouwplek, een klim- en klauterplek, een takkenril en het ouderwetse kinderspel boompjeverwisselen kreeg ook een plaats. Banken, gemaakt door de Bosploeg van Dichterbij, werden geplaatst en we vroegen een houtbewerker met zijn kettingzaag mooie beelden uit boomstammen te maken.

De tand des tijds en de heel strenge regelgeving wat betreft speeltoestellen heeft er in de loop der jaren voor gezorgd dat verschillende onderdelen van het Natuurbelevingspad zijn verdwenen. Het windorgel mocht bijvoorbeeld niet blijven en de grote das die bij het Vertelbos stond, is vergaan. Gelukkig zien we nog de uiltjes langs het pad, de grote roofvogel en de salamander bij het blotevoetenpad.

En wat er ook nog is: "HET VERTELBOOS"! Een heerlijke plek, omringd door zomereiken met in het midden een cirkel van boomstronken. Mijn vaste rustplek om met een groep heen te gaan. Of het nu kinderen zijn of ouderen. Of het ochtend, middag of avond is, het maakt niet uit. Zodra iedereen een plekje heeft gevonden, daalt er een soort rust over de groep. Soms doen we een spelletje met behulp van wat afbeeldingen van dieren of planten die we in het midden leggen. Soms leest iemand een verhaaltje of gedicht voor. Maar het is ook heel fijn op deze plek over je liefste of bijzonderste natuurherinnering te vertellen aan de groep. Kinderen vertellen bijvoorbeeld dat ze op vakantie hagedissen hebben gezien en bij ouderen komt de herinnering naar boven van slingers maken van madeliefjes en zwemles in de Maas.

Wie heeft er ook zo 'n fijne magische plek in ons gebied van Maas en Niers?

Ik geef de beurt door aan Dorien.

Dit artikel is de eerste bijdrage aan de nieuwe rubriek 'Mijn magische Maas- en Niersplek'. Iedere beschrijver van zo'n dierbare plek geeft de pen vervolgens door aan een andere IVN'er.

Uilenman op Agrifestijn

27 augustus 2023
TEKST EN FOTO'S: RENÉ ELICH

Op het Agrifestijn stellen verschillende agrarische bedrijven hun bedrijf open zodat iedereen kan kennismaken met de wijze waarop het voedsel wordt geproduceerd en het prachtige Maasduinengebied wordt beheerd. Op de routes naar de bedrijven presenteren sponsors zich; verder is er ruimte voor het proeven en kopen van regionale producten. Ook zijn er diverse activiteiten zoals shows en demonstraties. Kortom een leuk en leerzaam evenement voor jong en oud.

Deze editie van Agrifestijn Maasduinen werd gehouden in Siebengewald. IVN Maas en Niers was ook uitgenodigd, speciaal voor het onderwerp uilen.

De dag tevoren zijn Jos Ballast en ondergetekende even wezen kijken om te zien hoeveel marktkramen we zouden krijgen. Aangekomen bij het bedrijf van Theo Custers (hij brengt jongvee groot), stelden we ons voor als IVN Maas en Niers. De reactie van Theo was: "IVN? Nooit van gehoord!" Navraag bij de organisatie leerde dat we te boek stonden als 'Uilenman'. Jos dus, in dit geval. We kregen twee marktkramen toegewezen.

Die middag nog de auto volgeladen bij 't Leger. De volgende dag gastvrij ontvangen met koffie en vlaai. Eén kraam werd door de uilenman (Jos) inge-

nomen, de andere kraam voor het ander IVN-werk (René).

Gelijk bij het begin om 11:00 uur was het gezellig druk. Er was veel belangstelling voor de uilen, zowel van agrariërs als van particulieren die een uilenkast hadden of er een wilden plaatsen. Er zijn nieuwe contacten gelegd. Het 'standaard' IVN-deel kreeg ook de nodige aandacht.

Er was voor de middag een stevige regenbui voorspeld. Ja, we zagen de bui al hangen, donkere lucht en dreigende wolken. Uit voorzorg een pakket afdekfolie meegenomen dat we net op tijd over al het papierwerk in de IVN-stand konden plaatsen. Toen maar schuilen in de stallen. Het jongvee dat buiten in het weiland stond had geen aanmoediging nodig, die wisten zelf de weg naar de stallen te vinden.

Na de stortbui was het festijn over. Er kwam geen publiek meer en andere standhouders vertrokken. Wij hebben ook maar langzaam ingepakt en opgeruimd. Jammer, het eerste deel van de dag was zo mooi, maar met een voldaan gevoel gingen we terug naar Gennep om de spullen weer in 't Leger terug te zetten.

IVN-KRAAM

NA DE HOOSBUI

BEIDE KRAMEN

Vleesetende plant: Zonnedaauw!

TEKST EN FOTO'S: MARIAN VINK

Voor het eerst zag ik *zonnedaauw* in 2011 bij een venetje. Het was tijdens mijn natuurgidsenopleiding. Gelukkig wees de mentor er ons toen op, anders was ik er misschien wel aan voorbij gelopen. Bijzonder! Dit plantje stond toen op de rode lijst.

Nog steeds intrigeert het plantje mij. Vandaag kwam ik het weer tegen. Ik heb geleerd waar het te vinden en waar te nemen is. Het is een kruid dat vaak staat op zandige mineraalarme bodems of op veen. Volgens **Obsidentify** gaat het om de ronde zonnedaauw.

De zonnedaauw heeft haar aparte naam te danken aan haar unieke uiterlijk. De bladeren zijn zowel aan de rand als aan de bovenkant bezet met zachte, rode, aan de top verdikte wimpers. Deze wimpertoppen scheiden een helder druppeltje vocht af, wat bij zonneschijn een prachtige schittering laat zien. Het doet aan dauw denken, zonnedaauw. Die wimpers staan straalvormig uit en zijn niet allemaal even lang. Op het midden van het blad zitten de kortste. Men kan de wimpers niet als gewone haren zien, want haren bestaan slechts uit één cel of een rij van cellen, terwijl iedere wimper van de zonnedaauw bestaat uit een of twee vaten met parenchymcellen eromheen; dit zijn de tentakeltjes. De zonnedaauw lokt, vangt en verteert insecten door een glinsterende, kleverige substantie aan diens tentakeltjes.

HOE LOKT DE ZONNEDAUW EEN INSECT?

Aan de top van iedere tentakel zit een klier, bestaande uit een groep langwerpige cellen in het midden, waarin het vat of de beide vaten eindigen. Daaromheen zitten een of meer lagen parenchymcellen. Door deze klier wordt de druppel kleverige vloeistof aan de top van de tentakel afgescheiden en deze vloeistof is zo taai, dat er lange draden van getrokken kunnen worden. Komen er door de wind bijvoorbeeld zandkorreltjes op, dan neemt men geen verandering in de tentakels waar. Alleen dat zij meer vocht afscheiden en dat dit vocht zuurder van aard is. Komt er een klein insect (mug of vliegje) aangevlogen, gelokt door de schijnbare nectar op de glinsterende kopjes, dan

gebeurt er heel wat anders. Is het insect op een van de buitenste tentakels geland en aan het kleverige vocht blijven zitten, dan buigt zich deze tentakel spoedig naar binnen totdat het kopje dicht bij het bladoppervlakte is gekomen. Dat gebeurt vrij snel; in tien minuten is een kromming van negentig graden waargenomen. Tijdens deze kromming wordt de uitgeoefende prikkel ook overgebracht op de naastgelegen tentakels. Deze beginnen zich ook te krommen en buigen zich ten slotte zo, dat hun klierkopjes zich in de onmiddellijke nabijheid van het eerste tentakels bevinden. Dit proces herhaalt zich op de daarnaast gelegen tentakels en zo wordt het insect langzaam door alle tentakels omhuld en zal uiteindelijk stikken in het kliervocht.

Het insect kan ook op het midden van het blad landen en daar vast blijven kleven aan de korte tentakels. Ook de omliggende tentakels buigen zich geleidelijk om, zoals eerder beschreven. Het resultaat is hetzelfde: het insect wordt volledig omsloten en zal sterven in het kliervocht.

HOE GAAT DE VERTERING IN ZIJN WERK?

Het kleverige afgescheiden vocht verandert van samenstelling. Het wordt zuur en er komt een enzym vrij. Je kunt het vergelijken met pepsine van het maagsap. Het enzym breekt het eiwit van de insectenspijeren af waarna dit oplost in het kliervocht. De tentakels zuigen dit vocht op. Is het insect klein, dan is dit na een paar dagen gebeurd en buigen zich de tentakels weer om tot de originele stand. Op het blad zie je de onverteerbare overblijfselen van het insect liggen. Spoedig beginnen de tentakels weer vocht af te scheiden en zijn dan gereed om een nieuw insect te vangen. Eenzelfde blad kan dit twee- tot driemaal doen en sterft dan af.

Vleesetende planten zijn een uitzondering in onze wilde flora. Tot 2017 was de ronde zonnedaauw een door de flora- en faunawet wettelijk beschermde plant. De ronde zonnedaauw staat nu nog als 'gevoelig' vermeld in de HEUKELS' FLORA VAN NEDERLAND.

1000 hits voor Bomen- en Volksgebruikenroute

TEKST: RENÉ ELICH; GRAFIEKEN: FRANS KERKHOFF

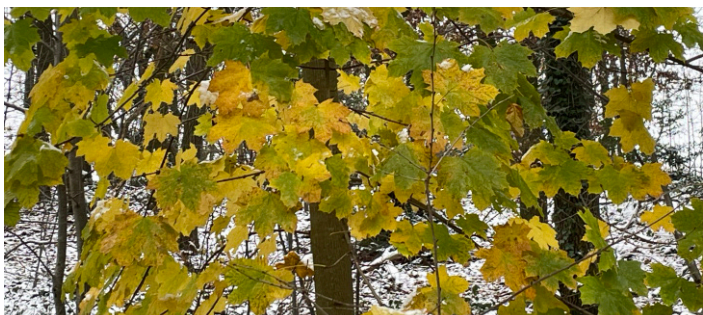
De 'Bomen en Volksgebruiken' wandelroute bestaat sinds 20 september 2009, geopend bij het 20-jarig bestaan van IVN Maas en Niers. Het routeboekje was en is beschikbaar bij het grote informatiebord.

Met de tijd meegaand is het boekje sinds eind 2017 ook beschikbaar op een speciale website <https://bomenenvolksgebruiken.jouwweb.nl/>. Het boekje is ook digitaal beschikbaar op de IVN Maas en Niers website, pagina 'Wandelen en fietsen'.

In januari 2022 is de bewegwijzering aangepast met nummers en een QR-code. Door de QR-code te scannen kom je direct op de digitale wandeling uit. Handig voor bijvoorbeeld 'Pieterpad'-lopers die niet langs het informatiebord komen. De feestelijke heropening vond plaats op op 7 oktober 2022 waarvan in de MaNie 147 uitgebreid verslag is van gedaan.

Nu, oktober 2023, is de QR-code al meer dan 1000x gescand en ook de website even zo vaak bezocht. Een mooie waardering voor de leden die hier werk in gestopt hebben en de route blijven onderhouden.

Frans Kerkhoff en Jos Ballast hebben de route opgezet en de aanpassingen gedaan. Jos controleert de route regelmatig en 'repareert' een en ander waar nodig.

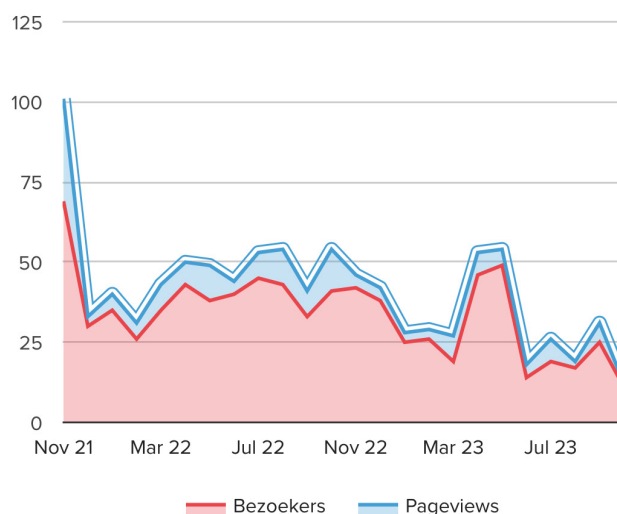

Bezoekers

1.006 BEZOEKERS SINDS 15 DEC. 2017 ⓘ

1.244 PAGEVIEWS SINDS 15 DEC. 2017 ⓘ

Per dag **Per maand**

Beleef de natuur

Rabo ClubSupport

Hartelijk dank aan iedereen die op IVN Maas en Niers gestemd heeft bij de Rabo ClubSupport stemcampagne!

Dankzij jullie allemaal mogen wij het mooie bedrag van € 336,86 ontvangen. Dit bedrag zal bijdragen aan de verduurzaming van ons clubgebouw 't Leger, waar wij ons in de loop van 2024 op zullen richten. Met jullie hulp kunnen we investeren in een groenere toekomst.

Rabobank

IVN Maas en Niers

ivn

Natuur

€ 336,86

Raadplaatje

TEKST EN FOTO'S: MYRIAM VAN BREEVOORT

Hoe kan dat?

Een mooi rond gaatje in de hoed van een paddenstoel.
(De oplossing vind je op bladzijde 27)

Beleef de natuur

Op donderdag wordt na het inkwartieren afgereisd naar de Curfsgroeve, een bijna 40 hectare grote groeve, waar in verschillende fasen vanaf de dertiger jaren mergel is gewonnen. Deze Limburgse groeve, in de buurt van Geulhem, ligt aan de rand van het Geuldal. De toegang is via een honderd meter lange tunnel die aan de voorkant hermetisch is afgesloten door een grote deur. Het dal, omzoomd door hoge hellingen, is een baken van rust. Er wordt uitsluitend met handwerktuigen gewerkt. Een prettig zonnetje en een enkel buitje zorgen voor een prima werksfeer. Hierbij worden we gade geslagen door een kudde geiten. Ons doel: het voorkomen van bosvorming op de hellingen. Deze hellingen zijn kalkrijk en daarom ideaal voor veel planten en ook voor insecten. Dus weinig bos betekent het behoud van de diversiteit aan planten en insecten.

Tijdens het werk zagen we de **geelbuikvuurpad**. Dat is een kleine, grotendeels in het water levende pad. Hij heeft een zeer wrattige grijs-, bruin- tot olijfkleurige rug en zwarte buik met daarop een patroon van gele vlekken, waaraan hij zijn naam te danken heeft. De pupil heeft de vorm van een hartje, heel bijzonder. Zijn lengte is meestal niet meer dan 3,5 tot 4,5 cm. De pad is een bewoner van overstromingszones van heuvellandbeken en natte graslanden bij bronbeken, onder andere in de Curfsgroeve. De geelbuikvuurpad is het zeldzaamste amfibie in Nederland. In Zuid-Limburg bereikt hij de noordgrens van zijn verspreidingsgebied. De geelbuikvuurpad kwam vrij algemeen en verspreid over Zuid-Limburg voor. Nu is deze soort daar nog maar op enkele plaatsen aanwezig en wordt hij met uitsterven bedreigd. De biotopen worden nu weer actief geschikt gemaakt voor de geelbuikvuurpad; op meerdere locaties zijn er herintroductieprojecten.

De geelbuikvuurpad

GENNEP, 25 OKTOBER 2023.

JOHN TOONEN, BENNIE MUSTERS, ADRIAAN VAN GEEST, FRITS BASTEN.

IVN Kennemerland organiseert al een aantal jaren een weekend in Zuid-Limburg. Geïnteresseerden uit het gehele land, maar voornamelijk uit de omgeving van Haarlem, mogen zich gedurende een viertal dagen inspannen op een drietal plekken, onder leiding van het Limburgs Landschap, om de natuur een handje te helpen.

John en Ben zijn al regelmatig van de partij geweest. Hun inbreng is dit jaar ondersteund door Adriaan en Frits. Karin moest helaas op het laatst door ziekte afhaken.

Het verblijf in een blokhut op de Brunssumerheide, de Heicop, is een herleving van goede, verloren tijden. Stapelbedden en slaapzakken, gezamenlijk koken en opruimen.

ONS ONDERKOMEN OP DE BRUNSSUMERHEIDE

BOMEN ZAGEN IN HET LEEFGEBIED VAN DE EIKELMUIS

De Limburgse rijstevlaai smaakt in de nattigheid extra lekker. Voor het eten wordt er over de Brunsummerheide gewandeld. Een prachtige zonsondergang als beloning van een heftige dag. In de avond houdt John een lezing over 'ons' Maasheggebied. Het resultaat is dat meerdere mensen op 10 maart acte de présence willen geven bij het Nederlands Kampioenschap Heggenvlechten.

Op zaterdag vertrekken we goedgemutst naar het hellingbos bij de Eyserbosweg, een enorme kuitbijter tijdens de Amstel Gold Race. Een prachtig gebied met uitzicht op Duitsland, Wittem en het miljoenenlijntje. In voorgaande jaren is hier door de IVN'ers ook al hard gewerkt. Doel: het behouden van een open bosrand waardoor er ruimte en licht ontstaat voor diverse soorten orchideeën en reptielen die hiervan kunnen profiteren.

De avond wordt gevuld met een boeiende lezing van Wiel Schins, een autoriteit op het gebied van de geologie. Op een amusemanier, ondersteund door meerdere fossielen, informeert hij ons over het ontstaan van Zuid-Limburg. Een dallenlandschap, voornamelijk gevormd onder invloed van de Maas.

Het weekend wordt op zondag afgesloten met een rondleiding over de helling en het plateau bij Bunde. Onder leiding van een zeer enthousiaste, goed geïnformeerde gids krijgen we uitleg van - en zicht op - het daargelegen landschap. De Grensmaas en het Julianakanaal kijken vanaf een diepte mee. Het verhaal van Wiel Schins wordt nu zichtbaar.

Al met al een druk, zinvol en prachtig weekend. Voor herhaling vatbaar.

FOTOVELDGIDS AMFIBIEËN

TEKST: JOHN TOONEN

De RAVON fotoveldgids Amfibieën is een onmisbaar hulpmiddel voor zowel beginnende waarnemers als ervaren herpetologen in Nederland. Deze uitgebreide gids bevat gedetailleerde informatie en foto's van verschillende stadia van Nederlandse amfibieën, en helpt zo bij het identificeren van deze fascinerende dieren. Een van de belangrijkste kenmerken van de fotoveldgids is dat het verschillende aanzichten en variaties van de amfibieën toont, waardoor het makkelijker wordt om te herkennen welke soort je hebt waargenomen. Of het nu gaat om larven, juvenielen of volwassen exemplaren, de gids biedt foto's en beschrijvingen die helpen bij het onderscheiden van de verschillende stadia.

Daarnaast worden ook belangrijke kenmerken van de amfibieën aangegeven in de gids. Dit kunnen bijvoorbeeld kleurpatronen, lichaamsvormen of specifieke tekeningen zijn die helpen bij het identificeren van een bepaalde soort. Door deze duidelijke en specifieke kenmerken te laten zien, neemt de gids de lezer mee in de wereld van de amfibieën en helpt het bij het verkrijgen van een dieper begrip van deze dieren.

De fotoveldgids Amfibieën biedt een overzichtelijke en toegankelijke manier om amfibieën te herkennen en te bestuderen. Dankzij de duidelijke foto's en heldere beschrijvingen kan iedereen, ongeacht de voorkennis, zelfstandig aan de slag met het herkennen van amfibieën in Nederland.

Al met al is de RAVON fotoveldgids Amfibieën een waardevol instrument voor iedereen die geïnteresseerd is in deze bijzondere dieren. Het helpt niet alleen bij het identificeren van amfibieën, maar draagt ook bij aan het vergroten van de kennis en waardering voor onze inheemse soorten. Of je nu een beginner bent of een doorgewinterde herpetoloog, deze gids mag niet ontbreken in je collectie.

Oliebollen met oud en nieuw

TEKST EN FOTO'S: MIRIAM PIETZ

Momenteel volg ik online een paddenstoelencursus bij de NMV (Nederlandse Mycologische Vereniging). Super interessant en héél leerzaam, met heel diverse paddenstoelthema's. Er was onder andere een les over brandplekpaddenstoelen. Dat zijn paddenstoelen die alleen voorkomen op plekken waar een brand heeft gewoed of waar een kampvuur heeft gebrand. In de vorige MaNie had ik over de brand bij het Eendenmeer geschreven en nu werd mijn nieuwsgierigheid wel gewekt door dit thema. Zouden er in dit gebied ook brandplekpaddenstoelen hun hoedjes boven de grond hebben gestoken?

Maar eerst een kleine verdieping over wat brandplekpaddenstoelen zijn en waarom ze juist na een brand aanwezig zijn. Bij een brand wordt de bodem zodanig verhit dat het meeste bodemleven en ook een groot gedeelte van de schimmels en bacteriën dit niet overleven. Wat achterblijft is zwart geblakerde aarde met bomen, waarin zich de asresten en dood organisch materiaal bevinden. Het gevolg van dit alles is dat de zuurgraad van de bodem gaat stijgen tot een pH-waarde die ligt tussen 9 en 10 en basisch is geworden. Dit zijn omstandigheden waarbij de brandplekpaddenstoelen hun kans grijpen en massaal tevoorschijn komen.

Elke brandplekpaddenstoel heeft zijn eigen plek bij de afbraak van houtskool bij een brand. Met hun schimmeldraden zorgen ze voor een goede structuur van de bovenste bodemlaag en worden de zouten die zijn ontstaan bij de brand niet uitgespoeld maar vastgehouden. Een gunstige omgeving voor mossen en planten om zich hier te vestigen.

Op brandplekken treedt een snelle successie op waarin soorten elkaar opvolgen volgens een vast patroon. De pioniers onder de brandplekpaddenstoelen die snel na een brand te zien zijn, zijn de houtskoolbekertjes en in de daarop volgende weken en maanden passeren vele anderen de revue die het resterende hout en houtskoolresten vertieren. De zuurgraad gaat in de loop van de jaren weer dalen, waardoor de voormalige flora en fauna weer hun plekje terug kunnen nemen.

In Nederland zijn ongeveer vijftig soorten brandplekpaddenstoelen die bijna allemaal op de rode lijst staan, wat ook verklaarbaar is omdat er tegenwoordig zelden nog een heideveld wordt afgebrand of dat er hout verbrand mag worden in de natuur.

Nu vraag je je misschien af hoe het mogelijk is dat er na een brand opeens deze speciale paddenstoelen massaal boven de grond komen. Een bekend voorbeeld is de oliebolzwam, deze behoort tot de zakjeszwam en schiet de sporen na rijping de lucht in. Daar worden ze verspreid door de wind en vallen neer op een plek in het bos. Bij voldoende hitte (kampvuur of brand) ontkiemen deze sporen, die ongeveer twee jaar levensvatbaar zijn. Er ontstaat een zwamvlok die groeit op dood naaldbout maar ook levende bomen kunnen aangetast worden.

Maar hoe kan het dat ze toch verschijnen als er langer dan twee jaar geen brand is geweest? Daar zijn enkele hypothesen over, maar geen enkele geeft een goed verklaarbaar antwoord. Het is nog een paddenstoelengeheim hoe dat in zijn werk gaat. Voor de andere brandplekpaddenstoelen geldt hetzelfde. We weten nog erg weinig over de overleving tussen de branden. Feit is dat ze heel uniek zijn en ik ben er dus vol ongeduld op uitgetrokken om te zoeken naar de bijzondere brandplekpaddenstoelen bij het Eendenmeer. Ik was blij verrast bij het zien van al dat groen op de zwartgeblakerde bodem. Het pijpestrootje heeft goed zijn best gedaan.

Het is goed kijken tussen alle zwarte houtskoolresten en verbrand hout, maar opeens zie ik kleine oranje zwammetjes in de verkoolden bodem, het gewoon houtskoolbekertje. Ze verschijnen al enkele we-

HET GEBLAKERDE TERREIN BIJ HET EENDENMEER

ken na de brand en na 2 maanden zijn ze weer op hun retour. De brandplekintzwam is een mooie opvolger die na 3 maanden zijn aanwezigheid laat zien, met zijn geel bolvormige hoedje is het een mooie paddenstoel om voor door de knieën te gaan. De volgende brandplek-paddenstoel die na 4 maanden in bundels uit de grond tevoorschijn komt is de brandplekbundzelzwam. Goed herkenbaar aan zijn gele hoed met gele steel.

Vooraf bij de pijpestrootjepollen zijn veel zwarte melksteelmycena paddenstoelen te vinden. Het is een teer paddenstoeltje met slanke stengel en een soort puntmutsje. Deze paddenstoel is echter geen typische brandplekpaddenstoel en laat zich ook zien in naald- en loofbossen en heide. Een brand overleeft deze paddenstoel met gemak zoals de grote aantallen laten zien.

ZWARTE MELKSTEELMYCENA

De hekkensluis van deze paddenstoelprachtplek is wel de oliebolzwam. Rondom de grove dennen liggen ze massaal verspreid op de grond. Alsof iemand een zak vers gebakken oliebolletjes heeft uitgestrooid, in alle vormen en maten. Je kunt ze ook niet over het hoofd zien, zo fors als ze zijn met hun roodbruine uiterlijk, later verkleurend naar donkerbruin/zwart. Vroeger bij de bosarbeiders stond de oliebolzwam bekend als koffievuurtjeszwam, omdat deze vaak groeide op plekken waar onder het werk een vuurtje werd gestookt om de handen te warmen en verse koffie te zetten. Over een jaar zul je weinig van deze oliebolzwammen terug zien. Daarom is dit nu een ideale gelegenheid om tijdens oud en nieuw te genieten van deze prachtige oliebolzwam en te proosten op een mooi en vooral gezond 2024!

Ik wens je een hele fijne jaarwisseling toe.....

GEWOON HOUTSKOOLBEKERTJE

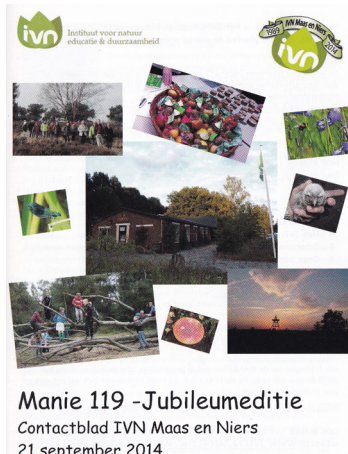
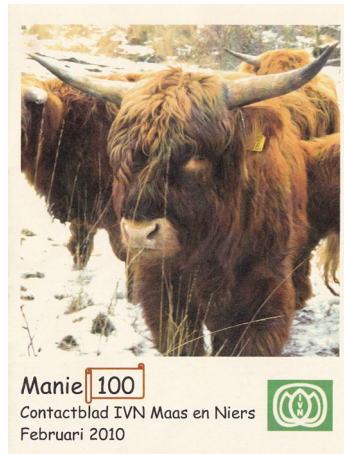

Tekst en scans: René Elich

Er is een groot redactieteam van 7 personen. De redactieleden leveren zelf kopij aan maar sporen ook andere

IVN'ers aan om een artikel te schrijven.

Met de overgang naar het grote (A4) 'full color' formaat hebben we een grote sprong gemaakt naar een clubblad dat past in de huidige tijd. De grafische vormgeving - een tijdsintensieve klus - wordt verzorgd door Andries Knevel. Nu ligt Manie 150 op de deurmat. 150 MaNies in het tijdsbestek van juni 1991 tot december 2023, in ruim 32 jaar. Op naar de volgende MaNies.

In de loop van de jaren is een aantal speciale edities uitgegeven, vaak in een ander formaat en/of in kleurendruk. Om de belangrijkste te noemen:

- **MaNie Special 1** (géén MaNie-nummer)
23 NATUURGIDSEN IVN MAAS EN NIEERS GESLAAGD

- **MaNie 47 - Juli 1999** (A4 zwart/wit)
10 JAAR IVN MAAS EN NIEERS
- **MaNie 61 - November 2001**
10 JAAR MANIE
- **MaNie 74 - Juni 2004**
15 JAAR IVN MAAS EN NIEERS
- **MaNie 88 - Juni 2007** (A4 kleur omslag)
OPENINGSFEEST 'T LEGER
- **Manie 100 - Februari 2010** (A5 kleur omslag)
DE 100STE MANIE
- **MaNie 119 - September 2014** (A5 kleur)
25 JAAR IVN MAAS EN NIEERS
- **MaNie 130 - Juni 2017** (Juni 2017)
10 JAAR 'T LEGER

Werkgroep fotografie

FOTOGRAFIE

Dit jaar is de werkgroep fotografie van start gegaan. Sinds MaNie nr. 148 zijn veel van de foto's die in dit blad zijn gepubliceerd, gemaakt door leden van deze actieve werkgroep. Hieronder tref je nog een paar foto's die niet eerder zijn gepubliceerd, maar die de redactie toch graag met de lezers wil delen.

De foto's zijn (vlnr) van: Willem Vink, Karin Hermans en René Elich.

De Groentjes

Tekst en foto's:
Myriam van Breevoort

Programma eerste helft 2024

Groentjesleden ontvangen extra informatie in de week voorafgaand aan elke activiteit.
Meedoen? Dan graag aanmelden per e-mail: groentjes@ivn-maasenniers.nl

Zondag 7 januari

NIEUWJAARSTREFFEN

van 10.00-12.00 uur

Clubhuis 't Leger

Zaterdag 3 februari

OP ZOEK NAAR DE GESCHIEDENIS BIJ KLOOSTER GRAEFENTHAL

14:00 - 17:00 uur

Vanaf clubhuis 't Leger

Zondag 3 maart

VOGELHUISJES MAKEN

10:00 - 12:00 uur

Clubhuis 't Leger

Zaterdag 13 april

MET MINERALENJAGER GERBEN OP EXCURSIE NAAR EEN ZAND- EN GRINDGROEVE IN DE OMGEVING.

10:00 - 12:00 uur

Zondag 26 mei

WATER- BODEM- EN LUCHT-DIERTJES

10:00 - 12:00 uur

Clubhuis 't Leger

Zaterdag 8 juni

STRUINEN IN DE GE-BRANDE KAMP LANGS DE MAAS BIJ MILSBEEK

14:00 - 16:00 uur

Groentjes in het jaar 2023

TEKST EN FOTO'S: MYRIAM VAN BREEVOORT

Terwijl ik in november bedenk dat ik nog een stukje moet aanleveren voor de laatste MaNie van het jaar, gaan mijn gedachten even door het afgelopen jaar. Het was een jaar vol schoolexkursies en activiteiten met Groentjes en Scharrelkids. Die laatsten mochten zich in april ook Groentje gaan noemen.

JANUARI: Het begon natuurlijk met een gezellig Nieuwjaars-treffen. We deden het fantastische Hooglanderspel. Ook hooibaalwerpen, boomstamzagen en touwtrekken waren onderdelen van dit spel.

Ook gingen we in januari met enkele IVN-collega's naar basisschool het Kendelke in Siebengewald. De kinderen werden betrokken bij het realiseren van een patrijzenveld vlakbij de school. In de klas hielden we een korte les hierover en maakten daarna van houtschijfjes leuke vogeltjes. Een mooi aandenken aan deze dag dat de kinderen mee naar huis konden nemen. Daarna moest iedereen de handen uit de mouwen steken. Een heleboel boompjes en (besen-)struiken lagen al klaar om gepoot te worden. Een flinke klus waarbij iedereen flink zijn best deed.

FEBRUARI: Braakballenpluizen met de Scharrelkids. En waar we erg trots op zijn: we ontvingen een prijs

van *Stichting Boomfeestdag!* Een prachtig boek, omdat we al vele jaren de Boomfeestdag voor gemeente Gennep verzorgen.

MAART: Struinen op de Looierheide, bloemzaadbommetjes kneden met de Scharrelkids en naar het Reichswald om zwijnersporen te zoeken. Dit hebben we met Groentjes en ook met een paar schoolklassen gedaan. Het is erg leuk dat de kinderen van de gevonden pootafdrukken, ter plekke gipsafdrukken mogen maken. Deze nemen ze na afloop van de excursie mee naar de klas.

APRIL: Er werden 14 Scharrelkids struindiploma's uitgereikt. Deze kinderen horen nu ook bij de Groentjes en doen volop mee aan onze activiteiten. Een andere topdag was 16 april. Toen kwam er een touringcar bij 't Leger voorrijden om ons naar *Gaia Zoo* in Kerk-rade te brengen. Het was Kidsparty! Elk jaar organiseert IVN-district Limburg dit, in samenwerking met Jong Nederland en de provincie. Telkens op een andere geweldige locatie en met veel spelletjes om te doen.

MEI: Met de Groentjes deden we een Natuurfoto speurtocht. Ook kwamen er nog schoolklassen voor een waterdierjes-excursie naar ons Leger.

JUNI: De maand van het vogels ringen. We zaten op de eerste rang bij Dirk, Leo en Frank. Er werden steenuiltjes, ooievaars en torenvalkjes geringd. Ondertussen leerden de kinderen - en ook de ouders die erbij waren - veel over deze vogels. Heel fijn dat zij hier aandacht aan besteden. Juni is ook de maand van de Landelijke Slootjesdag van IVN. Wij deden mee en gingen naar de Eckeltse beek in Afferden. Wat was het warm in die dagen. Zeker >30 graden en droog. Er stond gelukkig nog genoeg water in de beek om rietbootjes te laten varen.

JULI: We hielden even adempauze en maakten plannen voor het komende Groentjesweekend.

AUGUSTUS: Traditioneel het laatste weekend van de zomervakantie is het Groentjesweekend. 24 uur natuur en slapen in de zaal van 't Leger. Het was weer een feestje, we werkten aan een groot insectenhotel, aten zelfgebakken pannenkoeken en hielpen mee in het vogelasiel.

SEPTEMBER: Struinen door het Niersdal bij Venzelderheide op zoek naar beversporen was een superleuke zondagochtend. We lieten ook een bosmuisje vrij bij de ruïne van de oude boerderij. Een van de kinderen had het gevangen in de schuur en in een plastic bak meegebracht. Leuk om met zijn allen zo een muisje te kunnen bekijken en weg te zien rennen.

OKTOBER: In de herfstvakantie, familiewandeling vanaf de Zevenboom in Afferden. We liepen naar de uitkijktoren en zagen onderweg veel paddenstoelen, vooral die erg op aardappelen lijken! Stuifzwammen.

NOVEMBER: Nationale Natuurwerkdag, de eerste zaterdag van november, wij waren met de boswachter in de Duvelskuul om dennetjes te trekken en maakten daarvan een grote schuilhut waar wel 9 kinderen in pasten.

[Lees verder op pagina 16](#)

Nu staat voor de rest van het jaar nog op het programma, boomfeestdag met basisschool de Brink. En een ochtend waarop mineralenjager Gerben de kinderen de wereld van stenen laat ontdekken. Er komt deze maand nog een klas voor een herfstwandeling, de scharrelkidsmiddagen beginnen weer en half december hebben we nog een donkerwandeling op de planning staan.

Zo teruglezend hebben we weer mooie activiteiten gedaan, waar de kinderen en ook de begeleiding van hebben genoten. Op naar het nieuwe jaar 2024 !

Het Groentjesteam

Nationale Natuurwerkdag 2023

TEKST EN FOTO'S: BENNIE MUSTERS, MYRIAM VAN BREEVOORT

Geen lawaai van een kettingzaag of bosmaaier op de Nationale Natuurwerkdag 2023.

Deze dag wordt alles met de hand gedaan. Op de 1e zaterdag in november is het vooral steek-, zaag- en knipwerk met de hand, onder leiding van Staatsbosbeheer (SBB). Zij zorgden in de pauze voor de koffie, thee en chocolademelk, met daarbij lekkere vlaai en cake.

Met de medewerking van de Groentjes, de Landschapswerkgroep en wat losse aanmeldingen waren we met ongeveer 45 personen. Samen proberen we een natuurgebied op te knappen, dit zijn vaak heidegebiedjes waar de jonge dennen- en berkenopslag verwijderd wordt. De Groentjes hebben, in een aparte hoek van het terrein, dennetjes verwijderd bij de Duvelskuul. De boswachter liet de kinderen daarvan een schuilhut maken. Dat was een mooie klus!

Maatschappelijke stagedag Elzendaalcollege Gennep

TEKST EN FOTO'S:
Jos TOONEN

Vrijdag 17 november was er een stagedag voor circa 120 leerlingen van het tweede leerjaar van het Elzendaalcollege in Gennep. Zij waren op ons terrein te gast, samen met een tiental docenten.

Drie groepen vóór de middag en drie groepen ná de middag waren op ons terrein en in de directe omgeving daarvan bezig met activiteiten, die in samenwerking met IVN Maas en Niers en het Elzendaalcollege georganiseerd waren.

Er waren drie hoofdactiviteiten:

1. Snoeien van de Amerikaanse vogelkers en Amerikaanse eiken.
2. Schapen drijven.
3. Het ontdekken van de veelzijdigheid van het Natuurbelevingspad.

Alles met het doel leerlingen kennis te laten maken met de natuur in de meest brede betekenis.

De meeste leerlingen namen (na een aarzelend begin) met enthousiasme aan de activiteiten deel. Leuk om te constateren dat een aantal van hen best geïnteresseerd waren en een aantal zaken praktisch oppakten of oplosten. Een deel van de leerlingen kon ook een onderlinge relatie leggen tussen biologie, natuur, duurzaamheid en kringloop. Mooi dat wij als IVN Maas en Niers daar een bijdrage aan konden leveren.

Toch moeten we kritisch blijven op het educatief gehalte van deze dag. Sommige leerlingen en docenten hebben het zeker als leerzaam ervaren, terwijl anderen het misschien meer als een bezigheidstherapie hebben gezien.

Samengevat: het was een mooie dag onder leiding van onze coördinator Jos Ballast, ondersteund door een aantal actieve IVN-ers. Beelden zeggen vaak meer dan woorden en daarom hieronder een aantal foto's, zodat je een indruk krijgt van deze dag.

lot4ve en 24 anderen vinden dit leuk
elzendaalcollegegennep Natuur werkdag! 🐏 🌿

Onze tweedejaars leerlingen zijn afgelopen vrijdag door weer en wind de natuur in getrokken! 🌿
Ze kregen de opdracht om samen met hun klasgenoten schapen te hoeden! 🐏
Het ultieme teamwork was hiervoor nodig!
Ondanks de natte voetjes was het een ontzettend leuke dag!

"Oud en Nieuw", het thema voor deze MaNie in december 2023. Terwijl Jan Wolters Ger Eikholt in de stand van erelid verheerlijkte realiseerde ik mij, hoe mooi deze avond alles en iedereen bij elkaar gebracht had. Leden van het eerste uur tot nieuwe leden en diverse andere mensen, zoals de tuineigenaren van het festival. Met elkaar zijn er prachtige resultaten geboekt in 2023. Zo luisterend naar Jan en Ger vroeg ik me af hoe de belevingen en verwachtingen destijds waren en hoe die vandaag de dag zijn. Zowel Ger Eikholt ('oud lid') als Marijke Schoenmakers ('nieuw lid') waren bereid om in een gesprek hun kijk en ervaringen hierop met mij te delen.

Het waren twee leuke en inspirerende gesprekken met mensen die positief en met open blik in het leven staan. Natuur in algemene zin vormt bij beiden een rode draad door hun leven en werk, al vanaf de jeugd.

Ger kreeg het 'kijken' van jongs af aan mee van zijn ouders. Later, gedurende zijn pubertijd, ontdekte hij tijdens wandelingen 'de berm'. Ger bleek voor altijd van 'de beestjes' te houden. Jarenlang hield Ger zich in zijn eentje bezig met zijn liefde voor natuur maar eind jaren 80 kwam daar verandering in toen IVN Maas en Niers opgericht werd. Het delen van kennis en kunde bleek een blijmakende ervaring voor hem en een verrijking van zijn natuurbeleving. Door Gert Verrijdt leerde hij bijvoorbeeld ook eens omhoog te kijken om daar een andere wonderschone wereld te ontdekken, die van de vogels. De oprichting van de club werd gedreven door tomeloos enthousiasme en gekenmerkt door 'MaNiakale' inzet. Klimaatverandering en duurzaamheid waren nog geen thema's; men ging welgemoed met opgerolde mouwen aan de slag.

Marijke groeide op in een groot gezin op een kleine boerderij, waarbij er zowel veel buiten gespeeld als meegeholpen werd in het dagelijkse leven. Zaaïen, telen, oogsten, inmaken en eten. Als vanzelfsprekend was de cirkel van het leven in alles aanwezig, van zwemmen in de bosvennen, springen in de verse hooiberg tot helpen met aardappels rooien. Niet de vraag: "wat zullen we vandaag eten?" Er kwam op tafel wat de moestuin in dat seizoen bood. Binnen het gezin hielp en zorgde ieder voor elkaar en voor de omgeving. Ook in de buurt waren de bewoners bij elkaars wel en wee betrokken. Deze eenvoudige, warme opvoeding, dicht bij de natuur, heeft Marijke tot een zelfsturend en autonoom mens gevormd, met een grote maatschappelijke betrokkenheid.

Naarmate ze zich in haar werkzame leven ontwikkelde nam het besef van natuur en het belang ervan andere vormen aan. Een goede relatie gedijt op wederzijds respect en zorg, dat geldt ook voor de natuur. We ontvangen ons dagelijks eten van de aarde maar moeten in ruil daarvoor ook goed voor haar zorgen.

GER EIKHOLT

In de afgelopen 13 jaar heeft Marijke samen met haar partner Hans een prachtige tuin aangeplant waarin een voedseltuin, bloemen, bomen, kippen en andere dieren in verschillende ecosystemen en diversiteit samenkomen. Dit alles op biologische wijze uiteraard. Groei en bloei in harmonie, het hele jaar door. Het buiten zijn en in de tuin werken brengt je terug naar je gevoel, waardoor je gedachten de vrije ruimte krijgen en je in het hier en nu leeft.

"WAT JE AANDACHT GEEFT GROEIT"

Ondanks dat het dagelijks nieuws geen rooskleurige kijk op de wereld geeft is Marijke altijd positief naar de toekomst. Haar gedachte is 'dat wat je aandacht geeft groeit'. Daarom richt ze haar tijd en energie op projecten en activiteiten die op een bewuste en respectvolle wijze bijdragen aan maatschappelijk en sociaal welzijn. Dit doet zij in haar werk en in haar vrije tijd. Het 'Geheime tuin' festival past in deze visie.

Als **Ger** terugkijkt op zijn IVN-jaren is hij vooral trots op het werken met de scholen in de regio; nog steeds wordt hij weleens gevraagd om een activiteit/wandeling met een klas te verzorgen. IVN stapte op de scholen af met het aanbod om buitenlessen/excursies samen met ouders te verzorgen. Dat moest groeien maar floreert tot op heden. Leden als Myriam en Hennie zijn nog 'oogst' van het vroegere schoolprogramma. Een ander hoogtepunt vormden de vele wandelingen. Een gevleugelde uitspraak van een regelmatige deelnemer was 'Wandelen met Ger is drie kilometer stilstaan'. Verder heeft Ger over de jaren vele cursussen verzorgd en gegeven, ontelbare MaNie's geïllustreerd met prachtig gedetailleerde tekeningen en gedichten, en meerdere publicaties verzorgd. Het doorgeven van kennis, de jeugd- en schoolactiviteiten moeten hoog op de IVN-agenda blijven staan.

"ELKE OCHTEND IS EEN HERSCHIEPPING VAN DE WERELD"

Iedere dag, weer of geen weer, zet hij de deur wijd open en verwelkomt hij de dag, de geuren en de geluiden van het bos. *"Every morning is a reenactment of the world's Genesis"* (elke ochtend is een herschepping van de wereld).

Ger en Marijke geven ons graag het volgende mee: Blijf bij je vak! Draag de waarde van - en de waardering voor - de natuur en de samenhang met de nabije natuur over, vooral op kinderen. Allerebelangrijkste eerste stap: maak het leuk! Dan volgen waardering en gezond verstand vanzelf.

En: geef elkaar ruimte in verschillende meningen; hoor oprecht wat iemand te zeggen heeft, vraag wat iemand nodig heeft zonder het al in te vullen voor de ander. Raak vooral in gesprek met elkaar, vindt en helpt elkaar in wat je gemeenschappelijk deelt.

De gesprekken hebben een diepe indruk op mij achtergelaten. Hun beider energie en positieve kijk op leven, medemens en natuur lijken een recept voor een vitaal en rijk leven. Ik hoop dat ik iets hiervan aan jullie, lezers, heb kunnen overbrengen.

MARIJKE SCHOENMAKERS

VRIJWILLIGERS ZONNEBLOEM MAKEN VOGELHUISJES

TEKST EN FOTO'S: JOS TOONEN

Zaterdag 28 oktober had onze IVN-vereniging weer een mooie activiteit. De Zonnebloem afdeling Genep wilde voor haar actieve leden een gezellig uitje organiseren. Onderdeel daarvan was een actieve bezigheid om iets anders dan normaal te doen. Ze hadden een verzoek bij ons neergelegd of we gezamenlijk iets konden organiseren.

Jos Ballast en ik hebben toen het vervaardigen van vogelhuisjes voorgesteld. De Zonnebloem vond dat een prima idee. Na een uitleg onzerzijds gingen de Zonnebloemers aan de slag. Er werd flink op los getimmerd. Het ging prima, want er hoefde geen EHBO aan te pas te komen. Uiteindelijk was iedereen klaar en was er nog maar net tijd voor een groepsfoto want de Zonnebloemers werden op tijd bij een plaatselijke horecagelegenheid verwacht.

Van de bestuurstafel

Beste leden,

Het jaar loopt ten einde en we willen graag met jullie terugblikken op wat we samen hebben bereikt en vooruitkijken naar wat we in 2024 willen doen. We zijn trots op de activiteiten die we hebben georganiseerd en de resultaten die we hebben geboekt.

Een van de hoogtepunten van dit jaar was het **Festival De Geheime Tuin** dat we samen met natuurliefhebbers in de regio hebben georganiseerd. Het was een prachtig festival met veel bezoekers, enthousiaste tuineigenaren en een gevarieerd programma. We hebben laten zien dat we onze passie voor natuur en tuinieren kunnen delen met een breed publiek. Het is ons zo goed bevallen dat we volgend jaar weer een tuinfestival willen organiseren. We hopen dat jullie dan weer van de partij zijn!

We hebben dit jaar ook gewerkt aan de samenwerking in de vereniging zelf. We hebben het Groot Overleg (GO) ingevoerd waarin werkgroepen, bestuur en overige actieve leden elkaar regelmatig ontmoeten om te bespreken wat er speelt binnen de afdeling en hoe we elkaar kunnen ondersteunen. We merken dat dit de betrokkenheid en de communicatie ten goede komt. We willen het GO in 2024 voortzetten en verder verbeteren.

Voor 2024 hebben we al een aantal plannen gemaakt. We willen:

- ons blijven inzetten voor het behoud en de verbetering van de natuur in onze omgeving;
- meer educatieve activiteiten aanbieden, zoals cursussen, lezingen en excursies;
- onze leden en die van afdelingen in de regio meer mogelijkheden bieden om elkaar te ontmoeten, te inspireren en te helpen.

Daarvoor hebben we jullie hulp en inbreng nodig. Heb je ideeën, suggesties of vragen? Laat het ons weten! Wil je actief worden in een werkgroep of een activiteit organiseren? Meld je aan! Samen maken we onze vereniging sterker en leuker!

We bedanken jullie voor jullie steun en enthousiasme in 2023 en we wensen jullie fijne feestdagen en een groen en gezond 2024.

Het bestuur

HIERONDER: GER EIKHOLT BENOEMD TOT ERELID

Bedankfeest

TEKST: SASKIA EGMOND; FOTO'S: RENÉ ELICH

AVONDJE MET DEELNEMERS FESTIVAL DE GEHEIME TUIN EN ACTIEVE LEDEN

Dit jaar bood vele aanleidingen om met elkaar samen te komen en even stil te staan bij alle kleine en grotere resultaten die het afgelopen jaar behaald zijn. Om te beginnen kunnen we terugkijken op het zeer geslaagde 'Geheime tuin'-festival, gehouden in 2 weekenden in 7 dorpen in onze regio.

De samenwerking met de tuineigenaren was bijzonder goed en fijn. Dat resulteerde in meerdere routes, waarbij een variëteit van tuinen aan bod kwam. Op iedere route was er een tuin die plek bood aan de IVN stand. Voldoende redenen om gezamenlijk tevreden terug te kijken op het festival.

Ook hadden we dit jaar een 6-tal 25-jarige lidmaatschappen om bij stil te staan. Jan heeft de jubilarissen bedankt voor hun langdurige inzet en/of bijdragen met een boeket bloemen en heeft hen het IVN jubilaris-speldje opgeprikt.

Tot zijn eigen grote verrassing werd Ger Eikholt, gezien zijn enorme staat van dienst en zijn nimmer aflatende enthousiasme voor de natuur, benoemd tot erelid! Een bijzonder mooi moment voor Ger en de club, waarbij Jan namens Peter Megens en zichzelf terugblikte op kenmerkende en karakteristieke gebeurtenissen en herinneringen. Ger deed vervolgens zelf ook spontaan nog een duit in het zakje.

Veel waardering en dank was er voor de vrijwilligers die dit jaar activiteiten beëindigd hebben. En tot slot uiteraard ook enorm veel waardering en respect voor de inzet van al onze actieve leden. WANT zonder actieve leden geen IVN Maas en Niers!!

En dan al onze leden, die door het jaar heen altijd weer hun groene energie en tijd besteden aan al die taken om ons mooie clubje draaiende te houden. Dit zijn er te veel om hier op te noemen maar gelukkig was het merendeel aanwezig.

Alles bij elkaar, dus genoeg redenen om een leuk feestje te organiseren. Het vond plaats in en bij de grote kapschuur bij 't Leger. De weergoden waren ons goed gezind, de mooie foodtruck van Jacqueline uit Ottersum bracht een gezellige sfeer met zich mee en met al de lekkere hapjes die van daaruit werden uitgedeeld, was er voor ieder wat wils. Het afkoelen van de avond was aanleiding tot het stoken van een vuurtje. Gedroogde bloemtoortsen, besprenkeld met bijenwas, bleken prachtige fakkels. Het was een avond vol gezelligheid, leuke gesprekken en ontmoetingen.

Onderweg naar huis hebben we nog mogen genieten van de met volle maanlicht overgoten velden. Alles bij elkaar een avond om voorlopig niet te vergeten!

Mam, wat wil je voor je verjaardag?

TEKST EN FOTO'S: MARIAN VINK

Uhhh... tja, na wat nadenken borrelt spontaan het idee om iets voor mijn hobby's te vragen: mondharmonica of fotografie. Ik had er al een keertje over gelezen en het stond nog steeds op mijn bucketlist, foto's maken in een fotohut. Dus vroeg ik een bezoek aan "Fotohut Maasduinen" cadeau.

Werkelijk, een van mijn mooiste cadeau 's ooit. Wat een prachtig avontuur en bijzondere beleving. Na mijn verjaardag online een datum geprikt; handig want dan weet je wanneer jouw agenda een hele dag lekker vrij is.

Met enkele medefotografen, ook van onze IVN fotowerkgroep, hebben we medio september 'daar' tussen zonsopkomst en zonsondergang foto's gemaakt. Inderdaad 'daar', want we mogen de locatie niet verhullen. Die is strikt geheim. Heel begrijpelijk, maar ik kan je dit verklappen: het ligt in ons IVN werkgebied. Per mail ontvang je na aanmelding de bevestiging, met (vertrouwelijke) aanvullende informatie over de locatie, de route en hoe in de fotohut te komen. Uiteraard conformeer je je aan die afspraken.

Wat een prachtige fotohut! Ik had al recensies gelezen in fotovakbladen; geen woord te veel! Een mooie natuurlijke omgeving met een vijver en een prachtig aangelegd gebied. De fotohut is heel comfortabel en ruim genoeg opgezet voor drie fotografen. Bovendien goed geïsoleerd. Er zijn fijne stoelen en schommelkoppens aanwezig voor de camera met lens. Er liggen diverse vogelboeken; handig wanneer je niet weet wat je waarneemt, zodat je het kunt opzoeken. Tevens ligt er een logboek met de vele enthousiaste verhalen en waarnemingen van vorige bezoekers.

Wat hebben we veel gezien! Zoals gaai, koolmees, pimpelmees, boomkruiper, vink, merel, duif, roodborst, groenling, grote bonte specht, eekhoortjes en nog veel meer. Ook mijn mede fotografen zijn super enthousiast; zij weten nu al welk verjaardagcadeau zij gaan vragen.

Hierbij een aantal foto's van mijn hand.

Markt van Morgen – 9 september 2023

TEKST EN FOTO'S: RENÉ ELICH

Dit jaar bestaat de gemeente Gennep 50 jaar. Er zijn verschillende activiteiten georganiseerd met als thema's 'Duurzaamheid' en 'Hoe ziet Gennep er over 50 jaar uit?'. Eén daarvan was de 'Markt van Morgen'. Deze werd gehouden op het Europaplein met marktkramen over duurzaamheid, tweedehands kleding, geüpcyclede woonaccessoires, kweken van oesterzwammen, Lob van Gennep, Steenbreek (uitdelen planten), en veel meer.

IVN Maas en Niers was ook present met bijen (Peter Megens), biodiversiteit en IVN promotie (ondergetekende). De gemeente Gennep gaf informatie over bermbeheer. Voor kinderen was er een speciale versie van het Rad van Natuur, het 'Afval-sorteer-spel'. 25 vragen over welk afval in welke bak moet worden gegooid. Als prijs was er een mooie kleurplaat. Saskia Egmond was heel bedreven in het enthousiasmeren van kinderen om aan het spel mee te doen.

Het was helaas niet erg druk op de markt, bij vlaggen wat aanloop. Mogelijk veroorzaakt door het mooie weer (+35 graden) en andere activiteiten zoals 'Open monumenten dag' en 'Zwerven door de Kernen'.

Ondanks de hitte was het toch een zeer geslaagde dag.

GESPOT: Hoornaar

TEKST EN FOTO'S: JOS BALLAST

WOENSDAG 18 OKTOBER 2023: gezien bij de golfbaan Bleijenbeek, een hoornaarnest in holle boom. Stukken raat en mola er onder op de grond. (zie de foto's hieronder)

HOORNAARNEST

IVN-KRAAM OP HET EUROPAPLEIN

HET RAD VAN NATUUR

RAAT EN MOLM ONDER DE HOLLE BOOM

1e Ecotop Maasduinen groot succes

TEKST: SASKIA EGMOND

Op zaterdag 28 oktober 2023 werd de 1e Maasduinen Ecotop gehouden, een symposium over natuur en landschap, met als thema: Heide in Nationaal Park De Maasduinen.

Het was de eerste Ecotop Maasduinen en gelijk een groot succes. De dag was georganiseerd door verschillende samenwerkende en belanghebbende partijen. De locatie, in MFA De Schans in Arcen, waar het event plaats vond leende zich hier bij uitstek voor. De deelnemende partijen waren:

- Nationaal Park Maasduinen
- Limburgs Landschap
- Stichting Koekeloere
- Natuurhistorisch Genootschap Limburg
- Staatsbosbeheer

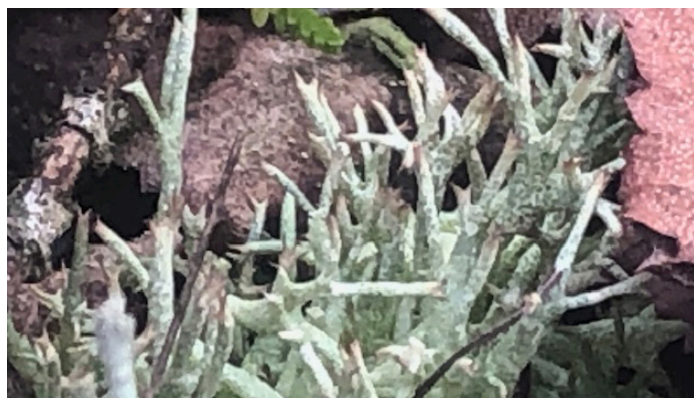
Het Maasduinengebied strekt zich ruwweg uit van Mook tot voorbij Venlo. Zo kwamen de bezoekers ook uit verschillende delen van het gebied. De ochtend werd geopend door Antoon Splinter, wethouder Gemeente Bergen en voorzitter van Nationaal Park Maasduinen. Daarna volgden zeven presentaties, onder andere over de Maasduinen karakteristieken, broedvogels, reptielen en vlinders, die uiteraard allen betrekking hadden op de Maasduinen.

Voor het middagprogramma werd een vijftal wandelingen aangeboden in de nabije omgeving met verschillende thema's, waaronder jeneverbes, korstmossen en vogels. Na de wandeling werd de dag met een borrel afgesloten waarbij er volop ruimte voor gezellig napraten geboden werd.

De dag was bijzonder goed georganiseerd, de lezingen en wandelingen waren allen boeiend en de dag verliep heel soepel in een ontspannen sfeer. Een bijzonder goede eerste 'vlucht' en zeker voor herhaling vatbaar.

FOTO: ECOTOP MAASDUINEN

De Panovensche Hei naar natuurgebied Zeldersche Driessen

TEKST: BUURTVERENIGING DE PANOVENSCHE HEI; FOTO'S: MYRIAM VAN BREEVOORT EN DORIEN VAN RENS

OTTERSUM, 15 OKTOBER 2023. Onze jaarlijkse natuurexcursie bracht ons ditmaal naar de Zeldersche Driessen in Ven-Zelderheide. We werden ontvangen door Dorien en Myriam, twee gidsen van IVN Maas en Niers.

Ze namen ons mee naar de uilenkast bij de kapel op het landgoed. Ze verdeelden plaatjes met afbeeldingen van uilen en plaatjes met daarop alleen de namen van deze uilen. Aan ons de uitdaging om afbeelding en naam bij elkaar te brengen.

Onze wandeling bracht ons verder door het natuurgebied, waar we onder meer uitleg kregen over bomen en paddenstoelen, zoals de rode paddenstoel met witte stippen. We stonden stil bij een omgevallen boomstam waar we met een vergrootglas mochten kijken naar wat daar allemaal op groeide. Met het blote oog zag je dat niet, maar het leek wel koraal.

Oud en nieuw

Het is een onuitputtelijk thema. Je kunt er alle kanten mee op. Al mijmerend rijst de gedachte dat er zonder oud geen nieuw is en andersom. En dat dat eigenlijk voor alles en overal geldt, tot in het oneindige heelal.

Variatie op het thema zijn de gezegden *'eten of gegeten worden'* of *'de een zijn dood is de ander zijn brood'*. Gulden regels die we overal in de natuur terugzien. Wij mensen horen er soms een negatieve klank in, maar het is toch fantastisch dat alles elkaar dient in de natuur. Ook al kunnen wij het niet altijd doorgronden: alles in de natuur heeft een functie! Is het niet voor het organisme zelf dan wel ten gunste van het grote geheel. Niets bestaat of gebeurt zomaar in de natuur. Met deze wetenschap in het achterhoofd wordt zelfs een zoemende mug of bromvlieg veel minder irritant.

Laten we eens inzoomen op een omgevallen boom in het bos. Gezien de tijd van het jaar is biedt dat een actueel voorbeeld. Zo'n gevelde boom is niet altijd een prettig gezicht. Desondanks hoeft het niet negatief te zijn. Net omgevallen, is de boom ten dode opgeschreven. Maar vóór de val heeft hij al voor talloze nakomelingen gezorgd. Na zijn val doet de boom nog jaren dienst voor het leven van andere organismen. Tijdens zijn val neemt de kruin vaak dode takken en kroondelen van andere bomen mee, waardoor de lichtval op de bodem verandert en de lage begroeiing meer licht krijgt en daarvan profiteert. Langzaam maar zeker veranderen de monocultuurbossen van de vorige eeuw hierdoor weer naar meer gevarieerde bossen.

We gingen terug in de tijd, toen we op een gegeven moment in het landschap de route van een tijdelijke spoorlijn in ons vizier kregen. Vanaf Mook werd deze spoorlijn aan het einde van de Tweede Wereldoorlog door de geallieerden aangelegd. Het tracé was een aftakking van de spoorlijn Nijmegen – Venlo. Bij klooster Maria Roepaan stak het spoor de Niers over om via de Looierheide weer aan te sluiten op de spoorlijn Boxtel – Wesel, het zogenaamde Duits lijntje.

Deze wandeling met de inspirerende vertellingen van Dorien en Myriam had ik niet willen missen; net zomin als de hartelijke ontvangst en het fijne samenzijn bij Koffiekeetje in Ven-Zelderheide.

KOPJESBEKERMOS gezien door een vergrootglas: "Het leek wel koraal!"

TEKST: SASKIA EGMOND

Het stuk opengetrokken grond waar de wortels uitgerukt zijn lijkt wel een wond. Eén grote ravage. Toch biedt zo'n 'rampgebiedje' weer volop ontwikkelingsruimte voor allerlei insecten, dieren en micro-organismen. En het kan niet op, de liggende boom vormt ook nog eens een schuilplaats voor kleine dieren en vogels.

Tot vele jaren na z'n dood zal de boom een bron van leven vormen voor schimmels, paddenstoelen, vogels en dieren, totdat hij geheel is vergaan. Dit proces van jaren draagt ook nog eens bij aan de toename van biodiversiteit.

In de tweede helft van de 20e eeuw waren we vergeten dat 'chaos' in de natuur heel gezond en herstellend voor de omgeving is. Gelukkig zijn de inzichten tegenwoordig aan het verschuiven. We zijn gaan inzien dat de omgevallen boom onderdeel is van de natuurlijke levenscyclus in het bos. En dat we het hout op veel plekken maar beter kunnen laten liggen vanwege alle bijkomende positieve effecten.

Zo gaat het overal in de natuur, je hoeft niet ver weg te kijken om er talloze voorbeelden van te zien. Ik blijf geïmponeerd door de opportuniteit en het vermogen van de natuur om overal levenskansen te creëren en te benutten.

Nog wat namijmerend: een nieuw leven is verzekerd van een einde en dood zorgt weer voor nieuw leven. Wat een mooi vooruitzicht!

Altijd al meer willen weten over de natuur in de buurt? Kom dan naar onze natuurbelevingscursus!

TEKST: JOHN TOONEN; FOTO'S: MIRIAM PIETZ

NACHTZWALUW

IVN Maas en Niers organiseert een bijzondere, maar vooral gevarieerde natuurbelevingscursus. De cursus wordt volgend jaar in de maanden april - juni gegeven door onze natuurgidsen. Een aantrekkelijk programma.

Op verschillende lesmomenten staan onze natuurgidsen stil bij de rijke natuur in onze omgeving, zoals de Maasduinen, de Bergerheide en de Maasheggen.

Met aandacht voor zowel het ontstaan hiervan als de daar levende planten, vogels, zoogdieren, amfibieën en reptielen. Ook hoe we de natuur een handje kunnen helpen, het agrarisch natuurbeheer en het bermbeheer komen aan bod.

We gaan vogels spotten tijdens een vroege vogelwandeling. Een avond over insecten, met name bijen, een avond over het ontstaan van het gebied, de geologie en planten. In een poel scheppen op zoek naar salamanders en ander waterleven en wandelen in de Maasheggen.

De totale cursus bestaat uit 8 bijeenkomsten. Verdeeld over 4 theorieavonden en 4 excursies. De theorieavonden zijn op maandag van 19:30- 21:30 uur. De excursies worden gehouden in het weekend.

LOCATIE THEORIEAVONDEN:

De Mariaschool
Kerkstraat 15
5854 AJ Bergen

KOSTEN:

Ben je nog geen IVN-lid? Dan betaal je € 60, inclusief 1 jaar gratis IVN-lidmaatschap.

IVN-leden betalen € 30.

Maximum aantal deelnemers: 20.

Heb je belangstelling? Wees er dan snel bij en meld je aan via [het aanmeldformulier op onze website](#). Dan ontvang je meer informatie, zoals het programma en de data.

EXCURSIE IN HEUKELOMSE BEEKDAL

DE ONUITPUTTELIJKE RIJKDOM VAN HET MOMENT!

Ger Eikholt

Kolibrievlinder vindt open serre deur en inspecteert woonkamer. Bijzondere interesse voor knopjes van afzuigkap en wandmeubel.

Blijft ronde doen, naar kleine schroefjes, klinknagels zoeken en vliegt naar buiten.

Komt weer terug, een korte keer en verdwijnt schielijk om de hoek.

Kolibrievlinder in de woonkamer!

Versteld sta je dan.

Het blijft een tovermoment.

En foto?

Geen schijn van kans.

Geplande activiteiten | agenda voor de komende periode

Zaterdag 30 december 2023

Vogelasiel Bergen L. bestaat 25 jaar

Vogelkijkdag vanaf de boot met IVN-natuurgidsen.

Info/aanmelden: www.vogelasielbergen.nl

April t/m juni 2024

Natuurbelevingscursus Bergen

Altijd al meer willen weten over de natuur in de buurt?

Zie de aankondiging op de vorige pagina van dit blad.

Oplossing raadplaatje, het gat in de boleet

Even heel goed kijken! Daar zie je door het gaatje een hele kleine naaktslak die lekker aan het smullen is van de bruine ringboleet. Groeien maar!

UITGAVE MANIE EN AANLEVEREN KOPIJ

De **MaNie** is een uitgave van de afdeling Maas en Niers van het IVN. Het blad is ook te bekijken op onze website www.ivn.nl/afdeling/maas-en-niers.

Daar vind je ook de actuele informatie over wandelingen, activiteiten en interessante links.

Kopij voor de volgende (lente-)uitgave, met als thema "**Nieuwe Energie**", voor 29 februari 2024 sturen naar redactie.manie@ivn-maasenniers.nl. Alle bijdragen aan de **MaNie** worden op persoonlijke titel gedaan en bevatten niet altijd de visie van redactie en/of bestuur. De redactie behoudt zich wel het recht voor stukken in te korten. Kopij met een karakter dat niet bij de IVN past (bijvoorbeeld commercieel of politiek) wordt niet gepubliceerd.

Wil je de digitale nieuwsbrief ontvangen met actuele berichten? Stuur een mailtje naar: secretaris@ivn-maasenniers.nl.

A dirt path leads into a dense forest. Tall trees with green leaves line both sides of the path, creating a canopy. Sunlight filters through the trees, creating bright spots and long shadows. A small figure of a person is visible in the distance on the path. The overall mood is peaceful and contemplative.

VAN BEGIN NAAR EIND

VAN WARM NAAR KOUD

VAN LICHT NAAR DONKER

VAN JONG NAAR OUD